

Zbyněk Fiala: Na Tchajwanu první vyhrál, třetí se směje

- CZ24 News | 15. ledna 2024

TCHAJWAN: Příštího prezidenta Tchajwanu čeká menšinová vláda, pokud nezíská partnera v obtížně čitelných lidovcích, kteří skončili až na třetím místě. Co by se od nich dalo čekat?

Výhra vládního kandidáta v sobotních tchajwanských prezidentských volbách, kterým je dosavadní viceprezident a předseda Demokratické pokrokové strany (DPP) **William Laj** (taky William Lai Čching-te), je i není překvapivá. Po významných municipálních volbách v listopadu 2022, které drtivě vyhrál opoziční Kuomintang (KMT), by to nikdo netipoval. Když však Lai v lednu 2023 převzal vedení DPP, protože z funkce odstoupila nepopulární Cchaj Jing-wen, která je současně stávající prezidentkou ostrova, postavení strany to značně vylepšilo.

Přesto se na konci loňského roku zdálo vítězství opozice téměř zaručené, když KMT jednal o společném kandidátu s Tchajwanskou lidovou stranou TPP. Nakonec však dohoda nevznikla a žádná z opozičních stran sama už na vládní DPP neměla.

William Laj získal v jednokolové prezidentské volbě 40 procent hlasů. Zpočátku se zdálo, že výrazně lépe to dopadlo v souběžných volbách do jednokomorového parlamentu, kde jeho strana získala podle předběžných výsledků 63 ze 113 křesel. Avšak v neděli odpoledne, kdy se spočítaly další hlasy, už bylo jasné, že DPP získal jen 51 křesel, zatímco KPM 52. A protože DPP dosáhla na 8 křesel, stala se nevěstou mezi dvěma skoro stejně bohatými ženichy. Koho si vybere?

V předvolební kampani William Lai mluvil o pokračování snah o nezávislost, ale teď, když se má stát (20. května) prezidentem bez většiny, slíbil spolupráci s opozičními stranami, aspoň v něčem. Nejtěžší to bude mít v podstatných otázkách. KMT uznává politiku jedné Číny, byť to vnímá tak, že ČLR se má jednou spojit s Tchajwanem pod jeho Čínskou republiku. To jsou však jen ornamenty, praktická politika KMT usiluje o udržování vzájemně výhodné hospodářské spolupráce s ČLR a předcházení konfliktům.

Kandidátem KMT byl **Chou Jou-i**, starosta Nové Tchaj-peje, získal 33,5 procenta hlasů. Až třetím pak byl **Kche Wen-če** z Tchajwanské lidové strany (TPP), bývalý starosta Tchajpeje, na kterého zbylo 26,5 procenta hlasů. Teď ho možná mrzí, že přecenil své síly, když odmítal předsedu KMT jako společného kandidáta obou stran.

Znamená vítězství DPP s politikou nezávislosti hrozbu bezpečnosti v Tchajwanské úžině? V paměti je praktická blokáda ostrova čínskými námořními a leteckými silami po návštěvě předsedkyně Sněmovny reprezentantů USA Nancy Pelosiové.

České zpravodajství o mezinárodních reakcích na výsledky voleb na Tchajwanu obsahuje oficiální prohlášení Peking, že sjednocení Číny s Tchaj-wanem je nevyhnutelné. Spojené státy znovu potvrdily, že nepodporují nezávislost Tchajwanu, ale jejich praktická politika vychází vstříc spíše opaku. Rusko připomnělo, že dál uznává politiku jedné Číny. Evropská unie se zpočátku k výsledku voleb nevyjadřovala, ale v dubnu loňského roku proběhl Dialog EU a Tchajwanu o obchodu a investicích, protože ostrov je především nejvýznamnějším světovým výrobcem čipů.

Pokud nakonec vznikne parlamentní většina s lidovci, stojí za pozornost blog Davida Sackse na stránkách *Council on Foreign Relations*, laboratoře americké zahraniční politiky, který se věnuje postojům poraženého kandidáta lidovců Kche Wen-če. Ze hry tedy ještě není. Jak by mohl ovlivnit

základní vztahy s Čínou a USA? Možná hodně. Slabší koaliční partner se přece vždycky kupuje tím, že dostane funkci ministra zahraničních věcí.

Příspěvek připomíná, že profesor Kche se vrhl na politiku podobně jako vítězný William Lai (DPP) po úspěšné lékařské kariéře. Byl po dvě období starostou hlavního města Tchajpeje, což je považováno za druhou nejvyšší funkci v zemi. Svoji politickou kariéru nastartoval tím, že se připojil ke studentskému protestnímu hnutí (*Slunečnicové hnutí*) z jara 2014, které bylo proti uzavírání obchodní dohody v sektoru služeb s ČLR. Studenti dokonce na měsíc obsadili budovu parlamentu, protože se obávali, že tato dohoda zvýší závislost Tchajwanu na pevnině. Dohoda nakonec uzavřena nebyla. Dnes Kche tvrdí, že jen nebyla dost promyšlená a prodebatovaná. Tak na kterou stranu půjde?

Jak Sacks v CFR znepokojeně uvádí, Kche „prohlásil, že Spojené státy jsou nejdůležitějším partnerem Tchajwanu, ale zároveň se vyjádřil, že Tchajwan musí řídit své vztahy se Spojenými státy a Čínou v „dynamické rovnováze“. Vyjádřil znepokojení nad přílišnou závislostí Tchajwanu na obchodu s Čínou a zároveň se vyslovil pro to, aby Tchajwan usiloval o uzavření obchodní dohody, která by zvýšila obchodní angažovanost vůči Peking. Snažil se přesvědčit voliče, že je jediným kandidátem, který může současně zachovat autonomii Tchajwanu a obnovit dialog s Pekingem, ale odmítl podpořit takzvaný konsensus z roku 1992, jedinou formulaci, kterou Peking přijal pro interakci s ostrovem. V důsledku tohoto otáčení a přebíhání z jedné pozice do druhé není jasné, jak by zahraniční politika Kche v praxi vypadala.“

<https://www.cfr.org/blog/taiwans-2024-presidential-election-analyzing-ko-wen-jes-foreign-policy-positions>

Konsensus z roku 1992 byl dohodou mezi čínskou Asociací pro vztahy v Tchajwanské úžině (vyššími funkcionáři Komunistické strany Číny) a Kuomintangem o uvolnění obchodní a dopravní výměny mezi ČLR a Tchajwanem. Základem bylo uznání „jedné Číny“, ať už si to obě strany vyložily, jak chtěly.

Kche vystupuje proti ideologickému přehánění dvou hlavních stran, za kterým se skrývá neschopnost řešit reálné problémy obyvatel ostrova. Je proti strašení, prosazuje praktickou spolupráci. Říká, že Kuomintang a Demokratická pokroková strana představují dva extrémní řešení vztahů napříč úžinou. On sám by hledal střední cestu, která nebude zatížena ideologií: „Když se podíváte na KMT, vidíte stále jen to, že se bojí války a snaží se jí vyhnout, na druhou stranu DPP zase svými provokativními vystoupeními vytváří atmosféru, která může válku rozdmýchat.“ Kche by usiloval o stabilizaci vztahů mezi úžinou a Čínou kombinací odstrašení a komunikace.

Ta komunikace však může být v pozitivním směru hodně intenzivní. Kche ještě jako starosta Tchajpeje pořádal se Šanghají každoroční Fórum partnerských měst, na kterém se setkávali úředníci a občanská společnost z obou měst. V Šanghaji dokonce prohlásil, že „obě strany průlivu jsou jedna rodina“ a zopakoval tak obrat, který používá k popisu vztahů mezi státy průlivu čínský prezident Si Ťin-pching.

Podle Kche „v tuto chvíli nemá smysl mluvit ani o sjednocení, ani o nezávislosti, protože ničeho z toho nelze dosáhnout“. Obě strany Tchajwanské úžiny musí proto co nejdříve obnovit mechanismus dialogu, aby se zabránilo se konfliktům. Fakticky se tedy Kche a jeho lidovci neliší od KMT v postoji proti nezávislosti Tchajwanu. Kche jen dospěl k tomuto postoji nikoli na základě ideologie, ale z pragmatismu. Vyhlášení nezávislosti by přece vyvolalo válku.

Možná by to mohlo být pro Američany i okolní svět divácky zajímavé: Aby bylo dosaženo „dynamické rovnováhy“ vztahů Spojených států a Číny, Kche navrhuje usměrňovat politiku Tchajwanu vůči

Washingtonu a Pekingu podle toho, která strana je zrovna silnější...

AUTOR: Zbyněk Fiala

[ZDROJ](#)